

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice.
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășiilor” și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor”, amîndouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare în 10, 20 și 30, a fiecărei luni.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, la Crăciun 1907.

Nrul 1 (1908).

Sus inimile.

Sufletele noastre întărite în credința creștină își găsesc azi, cînd sărbătorim nașterea lui Isus — mîngăiere mare și rugăciuni cucernice să înalță cătră Dzeu-Tatăl, că în nemărginita lui bună-tate ne-a trimis pe însuși Fiul său: „să se nască și să crească — să ne mîntuiască”.

Clopotele sună, în biserici cîntări de bucurie umplu cu mîngăiere sufletele creștinilor cucernici. Sărbătoare și îndestulare stăpînește firea întregă.

Dar' la o vreme cîntările înceată și creștinii să grăbesc pe la vetrele lor.

Ori cît de mare ar fi mîngăierea *sufletelor* în această zi a dragostii și a preamăririi Mîntuitorului, — de *cele lumesti* nu ne putem despărți. Căci oameni suntem și zbu-ciumul vieții n'are astîmpăr nici în zi de sărbătoare.

Mîntuire cerem și *tupurilor* noastre, și gîndul nostru nu să contenește în dorul: să ne fie dat să prăznuim cu vremea și ziua nașterii, alcătuirii unor astfel de așezăminte, care să ne aducă *mîntuirea de năcazurile* și de sbaterile din seamă afară prea mari, — pentru cîștigarea pînei de toate zilele.

Ne-am ostenit și am muncit, zi și noapte, am alergat, am trudit și noi și naintașii nostri, — și tot suntem săraci, tot suntem chinuți de greul vieții.

Dar' pentru sărăcia noastră avem talmăcire. Nouă nu ne-a rămas din părinți moșii minunate. Nici carte multă n'am avut. Nici nime nu ne-a ajutat. Și dintre toate mai greu, mai rău ne-a fost, că am muncit răsleț, fiecare după cum l'a tăiat capul.

Cînd ne-a murit boul — ne-am bocit. Cînd ne-a trebuit bani — ne-am umilit. Cînd a trebuit să ne cum-părăm cîte ceva, ori să vindem ce am cîștigat cu muncă grea, — n'am știut unde să mergem, la cine să întrebăm.

Banul nostru l'am dat în punga străinului.

Iată — acestea sunt pricinile, că deși am muncit din greu — tot săraci am rămas!

Peste lumea întregă bate vîntul unei mare vieți. Pe omul singur, îl doboară acest vînt. Căci el vine cu învățături alese, cu iscusinți mari, cu încredere în puterile lui și cu multă prețuire de sine și de munca lui. În vîrtejul acesta, — cel singur, cel fără tovarăși, e culcat la pămînt — îl îneacă volbura *multimii* strinse în tovărășii puternice.

Înțelegeți pilduirea.

În vîrtejul lumii de azi, unul cîte unul nu mai putem ieși de-asupra năcazului. Și în bine și în rău, trebuie să ne adunăm prietini, să ne întovărășim nu numai la vorbă și la voie bună, — ci să ne întovărășim la muncă, la cîștig, la ajutoare unul pentru altul.

Azi numai întovărășiți mai putem străbate prin greul vieții.

Satele noastre sunt azi cutropite de năcazuri. Doar cîte un crîșmar, cîte un iscusit mai duce bine, pînă mai are nepricepuți să tragă de pe ei.

Capete plecate, grumazi sugrumați în datorii și dez-nădejde, frică de ziua de mîne și oboseală de ziua de azi, — mai găsim prin satele noastre. Căci fiecare își îneacă năcazul în suflet, pornește singur la munca grea. Și singur nu răzbește. Căci prea e slab.

Dar' dacă ar porni doi, zece, satul întreg, — ce putere ar avea! Cu munca întovărășită, cu sfatul întovărășit, cu banii rînduiți în tovărășie, — unde n'ar putea ajunge satele noastre!

Noi cunoaștem din cărți și de pe la alte neamuri, din auzitele și văzutele noastre, — puterea cea minunată a tovărășiilor.

Știm starea satelor noastre, căci din sate suntem și noi eșiți — și d'aceea ne-am pornit pe muncă, să talmăcim satelor noastre această

putere a tovărășiilor și să îndemnăm pentru alcătuirea de tovărășii — ca să scăpăm de sărăcie, ca să avem muncă rînduită, să putem merge mai ușor spre înaintare, spre mîntuirea noastră economică.

Bucuria noastră e mare azi, căci vedem și simțim că glasul nostru n'a răsunit în pustie. S'a pornit dorul satelor noastre să aibă tovărășii.

Porneala făcută odată, — credem cu tărie, că ea bune roade va aduce. Dovadă avem însuflețirea, cu care a fost și e sprijinită pornirea noastră cu înființarea Centralei pentru tovărășii...

În serbătorile mari ale dragostei, a preamăririi Mîntuitorului sufletelor noastre, — să ne gîndim, să chibzuim și, unde numai să poate, să purtem temelie la așezăminte, la tovărășii, ce ne-or aduce mîntuirea de greul traiului de acum.

Convocare.

Proprietarii de vite și spriginitorii culturii de vite și prin aceasta a întregii economii, sunt invitați cu toată dragostea la *adunarea generală* pentru constituirea unei Tovărășii pentru creșterea, nobilitarea și

asigurarea vitelor,

ce să va ținea în Orăștie în școala română, *Joi, la 9 Ianuarie st. n. 1908 la 2 ore d. a.*, — (a treia zi de Crăciun), cu următorul program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Talmăcirea scopului adunării și raport despre pregătirile făcute pînă acum.
3. Stabilirea statutelor și hotărîre asupra înființării tovărășiei.
4. Constituirea tovărășiei.
5. Eventuale propuneri.

Pentru fondatori:

Ioan Moța. Vasile C. Osvadă,

prot.

dir.

Asigurarea vitelor.

Trecuți norocoși peste înființarea Centralei pentru tovărășii — întiul nostru gînd a fost să cîștigăm mijloacele potrivite, ca să indestulim *cea mai arzătoare dorință a țaranilor nostri*:

asigurarea vitelor.

Poporul nostru e legat de glie. Din plugărie trăiesc peste 90 din 100 de Români. În jurul acestei plugării e de lipsă să dea cele dintii ajutoare și sfaturi pe seama săteanului nostru.

Moșioara — multă-putină cîtă are, — dacă o are odată, nu i-o mai duce nici apa, nu i-o prăpădește nici boalele.

Dar' nu-i așa cu vitele. Pe acelea le poate schilăvi nenorocirea, le pot prăpădi feluritele boale. Azi o am — mîne n'o am.

Și apoi fără vite, moșia e casă pustie. Moșia fără vite, — e început de sărăcie.

Și cam tot traiul Românului nostru e legat de moșioara lui — ușor e de înțeles pentru-ce să leagă el, pentru-ce trămură de dragul vitelor. Căci el știe: dacă și-o perdit vitele, e ca și ajuns la sapă de lemn.

Așa să talmăcește dragostea și însuflețirea cu care a fost primită cea dintii veste a noastră, că nizuim pentru alcătuirea de astfel de tovărășii, prin care țaranii nostri să se poată asigura în contra pagubelor, ce s'ar ivi în vitele lor.

Dela întia vestire a noastră, n'a fost săptămîină să nu primim scrisori, să nu ne vină cu rugări, să le înleznum asigurarea vitelor.

Am început în grabă cu tovărășile ocazionale. Ca să facem un început.

Acest început însă, prea era slab pentru întorsătura vremilor viitoare. Ce am făcut, era atît cît face un om o colibă scuti-toare, pînă își poate ridica o casă cum îi legea.

Casă bună, adăpost trainic vrem să dăm și noi pentru Românii nostri în treaba asigurării vitelor!

Pregătirile, umblările, alergările noastre și sfîrșiturile a-

junse cu treaba asta — vi-le-am povestit cu alt prilej.

Acum vă chemăm cu toată dragostea și cu toată încrederea să veniți să ne ascultați darea de samă, să vă spunem felul cum credem noi să zidim adăpostul asigurării vitelor și cu toții împreună, în adunarea de a treia și de Crăciun, să punem sub coperis temelie zidului început.

Cei rămași acasă și toți cîți au dragostea averii românești să talmăcească rostul așezămîntului acestuia și să gătească drumul pe care să ajungă cît de curînd în satele noastre — tovărășia pentru asigurarea vitelor.

„Centrala“ noastră.

Statutele primite în adunarea dela 22 Decembrie, ținută la Orăștie, în scurtă vreme vor fi întregite cu actele trebuincioase și vor fi înaintate la tribunalul regesc ung. din Deva, ca să fie aprobate și firma Centralei noastre să fie înregistrată după cum cere legea.

Indată ce vom avea firma înregistrată, direcțiunea își va ținea întîia ședință și va lua toate măsurile, ca „Centrala“ să-și înceapă mult așteptata lucrare.

Și până la înregistrare, redacția foii „Tovărășia“ va da după putință toate informațiile ce i-să vor cere, în treburi ce formează tărîmul de lucrare al „Centralei“.

Toți propovăduitorii ideii tovărășilor, să țină viie însuflețirea pentru acest așezămînt, ce e chemat să deie întreg sprijinul, ca satele noastre să fie înzestrate cu folositoare tovărășii. Să lămurească poporului rostul și însemnătatea tovărășilor și ca să avem matca puternică din care putere să ne luăm pentru tovărășile satești, — să îndemne și să adune subscrieri de quote pentru Centrală!

Prețul cel mic de 10 coroane o acție, și și acele plătitte în 5 rate. — dă putința tuturor binevoitorilor acestei munci să se înscrie în șirul membrilor Centralei.

Căci numai avînd o puternică Centrală, putem să pornim și să ducem cu izbîndă, marea și folositoare muncă de organizație economică prin tovărășii satești.

Dela puterea Centralei atîrnă înmulțirea și soarta tovărășilor satești.

S'o sprijinim dar' — cu toții!

Subscrieri de quote să pot ace în ori-ce vreme. Cu cît nu-

mărul membrilor e mai mare dela început — cu atît începutul va fi mai desăvîrșit și mai aducător de roade.

Până, la încheierea numărului de față a „Tovărășiei“ am mai primit următoarele subscrieri de quote:

Din Orăștie:

	à 100 cor. ună.
Dr. St. Erdely, p. fundamentale	2
Dr. A. Oprea,	2
Ioan Moța,	2
Dr. E. Papiu,	1
Daniil David,	1

Cuote à 10 cor.

Ioan Fleșeriu	10
Valer Orbonaș	10
I. I. Vulcu	10
Dr. S. Moldovan	5
I. Branga	5
C. Baicu	5
Sim. Corvin iun.	5
Corn. Demeter	5
Sim. Vlad	5
Petru Belei	5
Sim. Dămian	5
I. Manole	5
Iul. Florea	5
Ion Lăzăroiu	5
Ioan Rob	5
Sim. Cărpinișan	5
Const. Budoiu	5
Irimie Boca	5
Ioan Varmăgean	5
Iuliu Turdașan	5
Secuiu Manole	5
George Gelmărean, iun.	5
Ilie Lădariu	5
Dumitru Rob	5
Ioan Ciontea	4
Iacob Carașca	4
Nic. Trif	2
Nicolae Bocoș	2
Nicolae Bărboi	2
I. I. Lăpădatu	1
Nic. Dubleş	1
Ales. Vlad.	1

Din Năsăud:

Victor Moldovan	1
Simion Pop	1
Ciril Deac	1
Gavrilă Scridon	1
Macedon Linul	1
Ignatiu Seiu	1
Alexandru Haliță	1
Antoni Hangea	1
Traian Stoica	10
Leon Stefan	2
Dr. Eugeniu Bolfa	1
Gavril Onișor	1
Georgiu Mihalca	1
Clement Grivase	1
George Virtic	1
Emil Mărcușiu	1
Dr. Nic. Drăgan	1
Dr. Simion Popu	1
Pălăgeș Alexandru	1
Gregoriu Pletosu	1
Artemiu Mureșianu	1
Petru Tofan	1
Iacob Pop	1
Ioan Nascuțiu	1

Din Buteni:

Dr. Aurel Grozda	10
Traian I. Magier	1
Ioan Cosma	1

A subscrier cuote à 10 cor.

Perva Lena	2
Ioan Roșu	2
Petru Pervan	1
Mitru Fica	1
Mihai Lupeiu	1
Todor Burza	1

Din Romos:

Jula Vasilie I. Vasilie	2
-------------------------	---

Din Sibiel:

Simion Stefanesc	2
------------------	---

Din Romoșel:

Petru Stefanescu	5
------------------	---

Din Toledo-Ohio (America):

Adam Bocan	2
------------	---

Quote regulate à 10 cor., și quote fundamentale dela 100 cor. în sus, să pot subscrie în ori-ce vreme. Declarația de membru trebuie trimisă în scris (impleți tipăritura ce-am alăturat-o la numărul trecut!) la Administrația foii „Libertatea“ în Orăștie, trimițîndu-să pentru fiecare quotă cel puțin cîte 2 cor., ca plată, ca rată din prețul unei quote (acții) și 1 cor. în speșele de fondare.

Quotele să pot plăti de tot și acum.

Sub steagul tovărășilor.

Pe urmele muncii noastre și a altor însufleții pentru tovărășii, — răsar ca plăpînde viorele a primăverii de mai bine — sprintenele și prea folositoare tovărășii satești.

Ni-să dezmiardă inima și curaj pentru munca de apoi culegem din mult făgăduitoare începuturi.

Cine vrea să știe cum dorim să fie înțeleasă și urmată străduința noastră, să cetească scrisoarea ce o publică vrednicul preot român din Chimitelnicul de pe Câmpie, dl Teodor Harșian în „Gazeta Transilvaniei“ din Dumineca trecută.

Iată scrisoarea din vorbă:

„Cu idea de a forma în parohia mea o tovărășie de asigurare pentru dezlăunarea aceloră dintre credincioșii mei, cari sufer daune în vite, m'am ocupat de mai mulți ani. N'am putut ajunge nici la un rezultat îmbucător, căci îmi lipsea îndrumarea. Indată ce D-l Vasile C. Osvadă a pășit pe teren public în foaia sa „Tovărășia“, cu îndrumările de lipsă și cu documentarea prin exemple luate din alte țări și dela popoare mai deșteptate, a răsărit și pentru mine steaua conducătoare și speranțele de a-mi vedea visul cu ochii.

Am cetit și recetit cu multă dragoste „Tovărășia“, iar părțile mai esențiale și celea ce priveau formarea tovărășilor acestora, le-am chiar studiat. Deci înarmat cu cunoștințele de lipsă, am pășit la începutul anului curent în mijlocul poporului meu cu ideea de a forma

o tovărășie pentru asigurarea vitelor. Prin predici în biserică, prin exortări și îndemnări afară de biserică și cu toată ocaziunea binevenită, mi-a succes în cele din urmă a pune temelie la tovărășia dorită.

Astfel în 30 Iunie e. c. am ținut adunarea de constituire întru toate, după îndrumările d-lui Osvadă, date în Nr. 6 al foiei „Tovărășia“. S'a constituit comitetul, care a luat cu bucurie asuprași împlinirea tuturor agedelor fără nici o recompensă. S'a încheiat contractul întru toate după prescrișele §-ului 62 din legea comercială, art. XXXVII. din 1879. S'au înscris ca membri 102 proprietari de vite cu un capital de aproape 100 mii de coroane în vite. Taxe de intrare în tovărășie n'am pus nimic, dară am statorit în contract, ca daunele eventuale să se rebonifice prin repartițiune pe membri, aruncîndu-să anumite procente din caz în ca, cite vor fi de lipsă pentru ori-ce dezdăunare, în proporțiune după prețul vitelor asigurate resp. înscrise la tovărășie. Astfel cu 1% putem plăti o păreche de boi de clasa I. Pentru viței și alte vite de preț mai mic, ne este de ajuns dela 1/9% — 1/10% și și mai puțin.

În 21 August a. c. am dezdăunat pe membrul tovărășiei: Cipăian Gavrilă a Marti, de o vacă, firește după detragerea a 10% și a părților valorizabile, cu 190 coroane. Iară astăzi în sârbătoarea marelui mucenic Niculae, care a dat atîtea probe de iubire cătră deapropapele său, cu 1% am dezdăunat pe alți 3 membrii: pe d-l Emil Maior, de un vițel, cu 96 coroane, pe Ioan Lăscudean, de o vacă, cu 99 coroane, pe Nistor Teofil-Tinu iarăș cu un vițel, cu 109 coroane. Jertfele de binefacere, ce a prestat Tovărășia noastră abea în fașe, fac 496 coroane. Cite nu va putea face ea în viitor?

Inima mea este plină de o satisfacție fără margini, și toate ostănelele avute cu formarea acestei tovărășii și ce le am cu purtarea evidenței, care e lucrul cel mai greu, mi le consider de răsplătite însutit, cînd mi vād poporenii, că cît de eu drag jertfesc multe sume de cîte 10—15 coroane, spre a să ajuta împrumutat. Nutresc mult speranța, că vāzînd ei ajutorul, ce și-l pot da împrumutat, ca membrii acestei tovărășii, îi voi putea mișca și la înființarea unei reuniuni de înmormîntare și la a unei tovărășii pentru vînzarea în comun a productelor agricole, prin ce i-ași vedea scoși din ghiarale jidanilor șarlantani.

Nu pot să-mi încheiu raportul meu, fără a nu dori d-lui Vasile C. Osvadă, deplină sănătate întru mulți ani, ca să poată merge încă înainte pe calea deșteptării noastre economice mulți ani, și să se bucure de cele mai bogate roade alei muncii sale. Nu pot îndeajuns recomanda

tuturor fraților preoți, să se nisuiască a înființa astfel de tovarășii cari pe lângă marele folos ce-l dau membrilor, mai au și avantajul de a lega pe popor cât să poate de strîns de conducătorii lui firești.

Roata vremii.

— Spicui și ocoșeli. —

Intimplarea dela Lipova, că protopopul Voicu Hamzea a pușcat din nebăgare de samă pe soția învățătorului Puticiu, — amenință să devie tragi-comedie națională. Lucrurile s'au încîlcit nespuse de dureros. În jurul cazului s'au alcătuit două partide. Una vrea să-l piardă, alta să-l scuze pe protopopul. Și una și alta partidă însă, în focul luptei, uită să facă deosebire între protopopul român și între nenorocitul pedepsit. Căci pentru faptul că avocatul St. C. Pop, care din intimplare e și deputat național, a apărut pe acuzatul Hamzea, care din intimplare e protopop, și-a luat prilej fostul contabil al băncii, la care e director Hamzea și care azi din intimplare e gazetar, — să lovească și în dreapta și în stînga, — până a ajuns și la chestie personală. Ba s'a ajuns și la ridicolul să se spună din partea unui avocat, că pe cutare și cutare trebuie să-l crezi pe cuvînt din motivul că e frate ori e nepot al cutărui bărbat de renume. Ca pupăza pe colac a venit apoi și dl T. Filipescu, ce trăiește în Sarajevo, să ne spună, că protopopul Hamzea e de destituit, pentru-că așa grăește pravila dela Neoplata, tomul I. pagina 135 și tomul II., pagina 406.

Pagubă de atîta cetanie, cînd statutul organic plămădit de marele Andreiu, și dătător de măsură pentru biserica noastră, — e la înțelesul tuturor și nu are nici o sută de pagine doară. Nu era lipsă de pravila dela Neoplata.

Mai amintim apoi cearta între gazetele românești, inzulă făcută părintelui Lucaciu, potrivit ca să scormonească cearta confesională — ca să avem deplină icoană, ce amenință să ne prezinte o caraghioasă tragi-comedie națională.

Atunci la ce avem consistor și episcop, — dacă vrea să hotărască gazetăria, — în treburi de canoane?

Acolo, la locul competent să se deslușiască lucrul. Gazetele noastre, după-cel au atras atenția și și-au spus părerea obiectivă, — au alte lucruri mai naționale.

*

În Budapesta a murit de curînd un bătrîn neputincios, jidanul Marcus Mark. În viața lui a fost un cercetător priceput al chestiunilor economice și nu odată a fost chemat de bărbați de stat, de guvern chiar, ca să cerceteze și să muncească chestiuni grele, ce erau încredințate nici unui sau altui ministru, ori dirigător cu plată și fudulie grozavă.

Cu moartea lui Marcus s'a descoperit un secret și anume, că regularea valutei în coroane, pentru care prim-ministrul de acum Wekerle, a fost și e sărbătorit ca un geniu financiar, — n'a brodit-o altcineva decît amăritul Marcus Mark, ce a murit aproape în sărăcie.

Vezi așa e de multe-ori: Unii

muncesc și alții culeg la roade, poartă și rangul și trag și plata.

Doar' și la noi Români: cîți Marcus-i nu sunt!

Statutele însoțirii „Tovărășia Centrală“.

(Urmare).

c) *Donațiile.*

§. 8.

Membrii ori alți sprijinitori ai „Tovărășiei Centrale“, cu învoirea direcțiunii, pot să facă donații, de cari să lege sprijinirea anumitelor afaceri ce sunt înșirate în §-ul 2 al statutelor, de pildă: pentru cultura vitelor, pentru valorizarea poamelor, etc.

Donațiile pot forma fonduri, ori pot fi întrebuințate capitalele însăși, după cum dispune donatorul, în conștelegere cu direcțiunea.

Donațiunile nu pot fi retrase, decît la desființarea tovarășiei. Donatorii n'au drept de vot ca atari. Pot lua însă parte la adunările generale cu drept de vot consultativ.

IV. Legătura cu alte tovarășii.

§. 9.

Legăturile și raportul între „Tovărășia Centrală“ și tovarășii sătești existente deja, ori înființate cu sprijinul și la îndemnul „Tovărășiei Centrale“, — să fixeze prin o învoială reciprocă, încheiată de direcțiunea „Tovărășiei Centrale“ cu direcțiunea tovarășiei respective. Fiecare tovarășie care stă în legături de afaceri cu „Tovărășia Centrală“, trebuie să fie membră a „Tovărășiei Centrale“

„Tovărășia Centrală“, are dreptul să controleze prin organele sale, gestiunea tovarășii-lor acestora, în schimb „Tovărășia Centrală“ va servi cu informații, cu sfaturi și cu sprijin moral și întru cât să poate și material.

Spesele acestor drepturi și datorințe ale „Tovărășiei Centrale“ să acoper în conglăsuire cu dispozițiile învoelii, ce să încheie între cele două direcțiuni (a „Tovărășiei Centrale“ și a tovarășiei respective).

§. 10.

Pentru susținerea legăturilor între diferitele tovarășii și pentru mai buna intrupare a scopului „Tovărășiei Centrale“, direcțiunea acesteia poate să conchese din timp în timp, cite un congres al tuturor tovarășii-lor cu care are legături. Din programul acestor congrese, sunt eschise ori-ce discuții politice, ori discuții ce nu aparțin cer-

cului de activitate a Tovărășii-lor.

V. Membrii.

§. 11.

Membru al tovarășiei e fiecare proprietar de una sau mai multe quote regulate ori cuote fundamentale.

§. 12.

Asupra primirii sau ne-primirii de membri ori donațiuni, hotărăște direcțiunea. Respingerea vre-unui oferent, nu să motivează.

§. 13.

Intrarea membrilor noi să poate face în ori-ce timp. Membrii intrați, după-ce tovarășia va avea fonduri proprii, sunt datori să contribuie la fondul de rezervă, după fiecare quotă nouă cu suma ce revine din fondurile tovarășiei, după cite o quotă deja indusă în registrele tovarășiei.

§. 14.

Eșirea din tovarășie, poate urma prin: a) hotărîre biberă, cînd sunt hotărîtoare rînduelile legii în vigoare, referitoare la tovarășii, b) moarte, c) transcrierea de quote și d) eschidere.

Ca proprietari ai quotelor rămase după un membru răposat, să primesc moștenitorii legitimi ai aceluia, întru cât aceștia își dovedesc moștenirea și solvesc taxa de transcriere.

Cînd un membru își vinde toate quotele, să privește ca eșit din tovarășie.

§. 15.

Responsabilitatea membrilor eșii din tovarășie, să lasă normată prin rînduelile legii privitoare la tovarășii.

§. 16.

Membrul eșit are dreptul să pretindă numai suma ce a plătit-o el ca preț nominal pentru quotele subscrise și deplin plătite, împreună cu dividendă de pe anul cu finea căruia a eșit. La fonduri ori alte averi ale tovarășiei, nu are nici un fel de drept.

§. 17.

Fiecare membru e dator să sprijinească hotărîrea întru ajungerea scopurilor sale. Membrul dovedit, că lucră în contra tovarășiei, ori o defaimă — poate fi eschis din șirul membrilor, prin votul secret al adunării generale.

Să eschid și membrii ajunși în concurs ori judecați pentru crime ordinare.

(Va urma.)

STIRI

Cetitorilor nostri și celor ce ostensesc pentru intruparea țintelor ce-am scris pe steagul „Tovărășiei“.

— *Le dorim sărbătorit fericite!*

*

Foaia noastră

„Tovărășia“

e aleasă prin Statute de foaie oficioasă a „Centralei Tovărășii-lor“.

Tot ea va fi și foaia oficioasă a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“.

Toți cei-ce vor dori să aște cum să dezvoaltă Centrala și Asigurarea vitelor, ce isprăvim, cum conducem aceste mari lucruri: să urmărească știrile despre ele în foaia aceasta „Tovărășia“ la cei cari țin foaia „Libertatea“, a cărei adaus economic este.

*

Dar de Crăciun. Foaia unguerească pentru tovarășii a Reuniunii economilor maghiari din Budapesta și a tovarășiiilor sătești, a trimis cetitorilor săi, ca dar de Crăciun, un tablou (chip) pe care să vadă vre-o 400 de conducători de-ai tovarășiiilor sătești de consum, ce au fost întruniți în congresul chemat de Centrala tovarășiiilor de consum »Hangya« din Budapesta. Noi de data asta nu putem trimite cetitorilor nostri alt dar, decît dorul nostru, ca puțință să avem să trimitem și noi la un Crăciun cât mai apropiat — tabloul (chipul) întiului congres al conducătorilor tovarășiiilor noastre sătești!

*

Ni s'au plîns mai mulți cetitori ai foii noastre, că au fost înșelați de agenți, care i-au încurcat în cumpărări de mașini și în cereri de împrumuturi de bani pe întabulare. După-ce s'au încurcat, foarte greu le mai putem ajuta cu sfatul, pentru-că în toate cazurile agenții au fost atît de isteți să le ia declarații în scris. Pentru încunjurarea astor fel de pățanii păgubitoare rugăm pe cetitorii nostri, ca înainte de a face învoială cu agenții, — să ne ceară sfatul, pe care îl dăm cu toată dragostea.

*

Colonizările statului. Cine a îndemnat guvernul unguerească să încerce maghiarizarea prin colonizări, ori a fost un geșeftar hidos, ori n'a știut ce lucră. Guvernul, cu tot nesuccesul însă, continuă cu colonizările. Măcar atîta pricepători în ale economiei și în ale politicii, au spus, că colonizările aceste n'au nici un înțeles, nu duc la țintă.

Ca să știm, ce să cheltuie pentru colonizări, spunem că până acum au fost cumpărate ori date de stat pentru colonizări, 56 mii 208 jugăre catastrale.

Din aceste sunt deja date coloniștilor ungueri, 34 mii 461 jugăre. Și anume aceste jugăre s'a dat la 1390 agricultori și 101 lucrători.

*

Negustor cu diplomă de doctor. În Budapesta, pe bulevardul Muzeum, strălucește o tablă de marmoră pe care e scobită firma: „Dr. Szuly Aladár, prăvălie de delicatose“.

Foile unguerești sunt foarte mîndre că pot vesti, că un unguer cu diplomă de doctor, a

